

ворогів. Велику частку стрічок новин продовжують займати «паркет» та передрук офіційних повідомлень.

Підводячи підсумок, відзначимо, що для типологічної характеристики Інтернет-медіа, істотним є нечітке визначення цілей видань, поєднання в їх діяльності не тільки журналістської, а й рекламної і PR-діяльності. Вони є професійними ресурсами, що розміщують інформаційно-аналітичні матеріали, розраховані на широку читацьку аудиторію. Інтерактивність на цих ресурсах забезпечена можливістю коментування матеріалів, наявністю опитувань, голосувань та певних інтерактивних проєктів. Конвергентність контенту в досліджених онлайн-виданнях репрезентована мультимедійними форматами, як-от: слайд-шоу, відеопідкастами, інтегруванням текстової й фотоінформації. Перспективи подальшого наукового пошуку полягають в аналізі жанрово-стилістичних особливостей контенту регіональних онлайн-видань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Інтернет-журнал «NikLife». URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/NikLife> (дата звернення: 20.03.2021 р.)
2. Інтернет-видання «Преступности.НЕТ». URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8.%D0%9D%D0%95%D0%A2> (дата звернення: 20.03.2021 р.)
3. Інформаційно-аналітичне інтернет-видання «НикВести». URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B8%D0%BA%D0%92%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8> (дата звернення: 20.03.2021 р.)
4. Лохматов А. Дослідження медіа ситуації Миколаївської області. URL: <https://imi.org.ua/articles/doslidjennya-mediasituatsiji-mikolajivskoj-oblasti-i161> (дата звернення: 20.03.2021 р.)

Костирко Т. М.,
кандидат наук із соціальних
комунікацій, директор Наукової
бібліотеки, Національний університет
кораблебудування імені адмірала
Макарова, м. Миколаїв

ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ОРІЄНТИР РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Розвиток цифрових технологій відкриває для України нове «вікно можливостей» щодо зростання національної економіки, підвищення якості життя громадян. Скористатися цими можливостями – серйозний виклик та важливе завдання українського суспільства [3].

Сьогодні гостро постає питання цифрової грамотності населення, що визначається набором знань і умінь, які необхідні для безпечного та ефективного використання цифрових технологій і ресурсів Інтернету. Цифровий розвиток передбачає виконання комплексу завдань, що позитивно вплинуть на економіку, бізнес, суспільство та життєдіяльність країни загалом. Основними цілями цифрового розвитку є:

- прискорення економічного зростання та залучення інвестицій;
- трансформація секторів економіки в конкурентоспроможні та ефективні;
- технологічна і цифрова модернізація промисловості та створення високотехнологічних виробництв;
- доступність для громадян переваг і можливостей цифрового світу;
- реалізація людського ресурсу, розвиток цифровізації промислового виробництва та цифрового підприємництва [3].

Цифрова компетентність є ключовою компетентністю в умовах четвертої промислової революції. Цей термін містить впевнене, критичне та відповідальне використання і взаємодію з цифровими технологіями для навчання, працевлаштування, роботи, дозвілля та участі в суспільному житті. Вона охоплює такі поняття, як інформаційна грамотність та медіаграмотність, комунікація та співпраця, створення цифрового контенту (включаючи програмування), безпека (включаючи захист персональних даних у цифровому середовищі та кібербезпеку), а також розв'язання різнопланових проблем і навчання впродовж життя [5].

Цифрова грамотність (digital fluency) визначається набором знань і умінь, які необхідні для безпечного та ефективного використання цифрових технологій і ресурсів Інтернету. В основі цифрової грамотності лежать цифрові компетенції (digital competencies) – здатність вирішувати різноманітні завдання в галузі використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ): використовувати і створювати контент за допомогою цифрових технологій, включаючи пошук і обмін інформацією, відповіді на питання, взаємодія з іншими людьми – комп'ютерне програмування.

Європейська комісія в своєму визначенні цифрової компетентності (digital competency), підготовленому в рамках Плану дій з розвитку цифрової освіти (DEAR), підкреслює важливість усвідомленого та відповідального використання цифрових технологій в навчанні, на роботі, в громадському житті. Цифрова компетентність повинна включати здатність до цифрової співпраці, забезпечення безпеки та вирішення проблем. Цифрова грамотність включає особистісні, технічні та інтелектуальні (цифрові) навички, які необхідні для того, щоб жити в цифровому світі.

Під цифровими навичками (digital skills) ми розуміємо усталені, доведені до автоматизму моделі поведінки, засновані на знаннях і вміннях в галузі використання цифрових пристроїв, комунікаційних додатків та мереж для доступу до інформації та управління нею. Цифрові навички дозволяють людям створювати та обмінюватися цифровим контентом, комунікувати та вирішувати

проблеми для ефективної та творчої самореалізації в навчанні, роботі та соціальній діяльності в цілому.

Міністерство цифрової трансформації України оприлюднило Рамку цифрової компетентності для громадян із метою широкого громадського та експертного обговорення. Передбачається, що після професійного обговорення, вдосконалення та затвердження в подальшому цю концептуально-референтну Рамку можна буде використовувати і для розроблення Рамок професійних цифрових компетентностей основних професійних груп за сферами економічної діяльності, для запровадження вимог до рівнів володіння професійними цифровими компетентностями принаймні персоналу, під час виконання професійних та службових обов'язків, проведення сертифікації, атестації тощо [3].

Значимість цифрових навичок для роботи та соціальної інтеграції вже зараз є життєво необхідною. Зрозуміло, що високий рівень співробітників з цифровими компетенціями на різних рівнях в компанії забезпечить їй конкурентну перевагу.

Проблеми визначення складу, змісту, а також формування компетенцій бібліотечних фахівців протягом останнього десятиліття є одними з найбільш обговорюваних в професійному співтоваристві.

До цифрових компетенцій (навичок ефективного використання технологій) відносять: пошук інформації, використання цифрових пристроїв, соціальних мереж, фінансові операції, онлайн-покупки, критичне сприйняття інформації, виробництво мультимедійного контенту, синхронізація пристроїв.

Цифрове споживання має на увазі використання інтернет-послуг для роботи та життя (фіксований та мобільний інтернет, цифрові пристрої, інтернет-ЗМІ, новини, соціальні мережі, держпослуги, телемедицина, хмарні технології) [2].

Цифрова безпека (основи безпеки в інтернеті) включає: захист персональних даних, надійний пароль, легальний контент, культуру поведінки, репутацію, етику, зберігання інформації, створення резервних копій. Поява нових термінів і їх трактувань, поглядів на використання інформаційних ресурсів неминуче позначиться на завданнях і функціях бібліотек та бібліотечних фахівців. Оскільки бібліотеки завжди беруть участь в процесах формування та розвитку інформаційно-бібліографічних знань і навичок населення, затвердженні базової моделі цифрових компетенцій, впровадженні її в освітню діяльність, потребують перегляду програм навчання, що використовуються в бібліотеках, і компетенцій, якими повинен володіти бібліотечний фахівець [4].

Цифрові компетенції, зазначені вище, необхідні в повсякденному житті та в професійній діяльності, тому, ймовірно, вони повинні бути віднесені до універсальних компетенцій. Спеціальних досліджень про розвиток цифрових компетенцій бібліотекарів немає, але досвід повсякденного спілкування показує, що далеко не всі з них володіють навичками ефективного використання технологій, що дозволяють, наприклад, використовувати цифрові пристрої, проводити фінансові операції і онлайн-покупки, виробляти мультимедійний контент, здійснювати синхронізацію пристроїв. Тому, з огляду на тенденції розвитку цифрової економіки, необхідно вже зараз замислитися про аналіз

ситуації в галузі бібліотечної освіти і складанні прогнозу можливого її розвитку [1].

Очевидно, що традиційна модель освіти, спрямована лише на отримання знань, безнадійно застаріла. Необхідна трансформація самої парадигми освіти і перегляд існуючих підходів і моделей навчання, спрямованих на розвиток навичок загальної цифрової грамотності, соціальних і емоційних навичок для успіху в новому цифровому світі.

Тому, в даний час визначається необхідність:

1. Запровадження рамки цифрових компетентностей в Україні, опис якої можна вважати до певної міри стандартом та довідником із цифрових компетентностей для бібліотечно-інформаційних спеціалістів.

2. Передбачається, що основні підходи, виміри та концептуальні засади цієї Рамки будуть у подальшому враховані при створенні інших концептуально-референтних рамок цифрових професійних компетентностей для різних груп населення та категорій працівників в т.ч. і бібліотечно-інформаційних фахівців.

3. Цифрові компетентності, що окреслюють певний обсяг знань, умінь і практичних навичок, необхідні як студентам так і бібліотечно-інформаційним фахівцям України для достойної конкуренції на українському та європейському ринку праці та комфортного використання сучасних досягнень цифрових технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вольфрам, Д. Формування системи сильної бібліотечно-інформаційної освіти: доповідь робочої групи ІФЛА (думка експерта) / Д. Вольфрам, А. Е. Зуєв // Бібліотекознавство. – 2019. – Т. 68, № 2. – С. 205–210.

2. Галковская, Ю. Н. Актуальные компетенции библиотекаря-библиографа как ориентир развития библиотечно-информационного образования: опыт исследований / Ю. Н. Галковская // Материалы ІХ междунар. науч. семинара «Современные проблемы книжной культуры: основные тенденции и перспективы развития». – М. ; Минск, 2018. – Ч. 1. – С. 92–99.

3. Міністерство цифрової трансформації України оприлюднює Рамку цифрової компетентності для громадян із метою широкого громадського та експертного обговорення. – 2021. – Режим доступу : <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoyi-kompetentnosti-dlya-gromadyan>

4. Парамонова, І. Е. Моделі компетенцій для співробітників спеціальних бібліотек: зарубіжний досвід / І. Е. Парамонова // Наук. і техн. б-ки. – 2019. – № 7. – С. 3–13.

5. Редькіна, Н. С. Світові тенденції розвитку бібліотек: оптимізм vs песимізм (за матеріалами зарубіжної літератури). Ч. 2 / Н. С. Редькіна // Бібліосфера. – 2019. – № 1. – С. 49–58.